เกร็ดความรู้จากการประชุมวิชาการ
เรื่อง อบรมการทดสอบพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างคัดกรอง

พัฒนาการ (Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการทำหน้าที่ (function) และ วุฒิภาวะ (maturation) ของอวัยวะระบบต่างๆ รวมถึงตัวบุคคล ให้ทำสิ่งต่างๆที่ยากสลับซับซ้อนมากขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการเพิ่มทักษะใหม่ๆ ส่วน **Child development** หมายถึงกระบวนการที่เด็กเปลี่ยนแปลงทักษะความสามารถในช่วงเวลาที่คาดการณ์ได้ เรียกว่า developmental milestones

การใช้แบบประเมิน DENVER II มีขั้นตอนการประเมิน ดังนี้ ๑) เตรียมเด็กและผู้ปกครอง จัดอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับขนาดของเด็ก โต๊ะ เก้าอี้ เบาะรองนั่ง ๒) อธิบายวัตถุประสงค์ของการทดสอบไม่ใช่ IQ Test ไม่คาดหวังว่าต้องทำได้ทั้งหมด เป็นการประเมินพัฒนาการปัจจุบัน ไม่ได้บอกถึงอนาคต ๓) การคำนวณอายุ มีหลักการ คือ ถ้าคำนวณแล้วอายุ ๒ ปี ขึ้นไป ใช้อายุนั้นในการประเมินได้เลย ถ้าคำนวณแล้วอายุไม่ถึง ๒ ปี ให้ถามการคลอดก่อนกำหนด โดยกรณีคลอดก่อนกำหนดให้ปรับอายุใหม่เมื่อคลอดก่อนกำหนด ๓๗ สัปดาห์ลงไป การคำนวณเมื่อคลอดก่อนกำหนดให้นำ ๔๐ สัปดาห์ตั้ง – อายุครรภ์ที่คลอดก่อนกำหนด ๔) ขีดเส้นอายุ ๕) แนวทางการทดสอบตามลำดับ ๖) เกณฑ์การให้คะแนน ๗) จำนวนข้อที่ต้องทดสอบ

การเริ่มประเมิน DENVER II ให้เริ่มประเมินแต่ละด้านในข้อที่อยู่ทางซ้ายของเส้นอายุ โดยหลักในการเลือกข้อ ให้สังเกตเด็ก หากเห็นว่าเด็กน่าจะปกติเหมือนเด็กคนอื่นในวัยเดียวกัน ให้เริ่มข้อทางซ้ายของเส้นอายุที่ไม่ไกลนัก หากสังเกตเห็นว่าเด็กดูช้ากว่าเพื่อน ให้เริ่มข้อทางซ้ายของเส้นอายุไปไกลหน่อย (ข้อแรกที่ให้เด็กทำควรเป็นข้อที่มั่นใจว่าเด็กทำได้แน่นอน เพราะเป็นการให้ก าลังใจเด็กที่จะทำข้อถัดไป) ทำแบบนี้เหมือนกันจนครบทั้ง ๔ ด้าน หากข้อแรกที่ประเมินได้ F ให้เลื่อนไปประเมินข้อทางซ้ายของข้อแรกเรื่อย ๆ จนกว่า จะได้ ๓ Pติดต่อกัน จึงขยับขึ้นไปประเมินข้อทางขวาของข้อแรกที่ได้ F ทำไปจนกว่าได้ ๓ F ติดต่อกันจึงหยุดในข้อนั้น แล้วไปทำด้านถัดไป

การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก หมายถึง ความสามารถของร่างกายใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก (hands, wrists, fingers, feet, lips and tongue) ในการทำงานประสานกันระหว่างกล้ามเนื้อมือและตาในการจัดการกับของชิ้นเล็กๆ เช่น การหยิบจับสิ่งของเล็กๆ, การร้อยลูกปัด รวมถึง การแก้ไขปัญหา ในการทำกิจกรรมและกิจวัตรประจำวันต่างๆ เช่น แต่งตัว, การรับประทานอาหาร, การเขียน ฯลฯ พัฒนาการด้านนี้เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านการเรียนรู้ cognitive ซึ่งนำไปสู่ความสามารถทางเชาวน์ปัญญา

เทคนิคและวิธีการกระตุ้นพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ การกระตุ้นให้มีการเคลื่อนไหวแขนขาในท่านอนหงาย กระตุ้นการชันคอ กระตุ้นการพลิกตะแคง กระตุ้นการลุกนั่งและการนั่ง เสริมความแข็งแรงของกล้ามเนื้อลำตัวโดยการจับนั่งโอนเอน หรือโยกบนบอลใหญ่ เล่นเกมส์เครื่องบิน ใช้ของเล่นล่อให้นั่งได้นาน กระตุ้นการคลานต้องมีกล้ามเนื้อแขนและไหล่ กล้ามเนื้อขา สะโพกและกล้ามเนื้อหลังแข็งแรง การกระตุ้นการยืนกล้ามเนื้อขาและหลังต้องแข็งแรง การส่งเสริมการเดินให้เด็กดันเก้าอี้หรือตะกร้าเดินไป หรือ จูงมือ กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเคลือนไหวปั่นจักรยาน วิ่ง กระโดด การทรงตัวในท่ายืน-เดินในรูปแบบต่างๆ ปีนป่าย ห้อยโหน ส่งเสริมการเล่นกีฬาประเภทต่างๆ

การส่งเสริมพัฒนาการภาษา และทักษะทางสังคม ฝึกสังเกตการสื่อสารด้วยสีหน้า แววตา มีเวลาคุณภาพ สื่อสารผ่านการเล่น เล่นสมมุติ สื่อสารผ่านการอ่านนิทาน เพิ่มประสบการณ์ชีวิต เพิ่มคำศัพท์ พาไปเที่ยวที่ใหม่ๆ

ข้อควรคำนึงในการส่งเสริม ๑) จัดสภาพสภาพแวดล้อม วัสดุ อุปกรณ์และให้โอกาสให้เด็กได้เลือกตัดสินใจ ๒) เลือกกิจกรรมที่เหมาะสม ๓) เปิดโอกาสให้เด็กลงมือทำเอง ติดตามการทำกิจกรรมอยู่ห่างๆ ให้เด็กได้เรียนรู้และแก้ปัญหาเองช่วยเมื่อจำเป็น ๔) ชมแชยเมื่อทำได้ ๕) สอนทีละขั้นตอนถ้าเด็กทำไม่ได้ให้รู้สึกสำเร็จ ๖) หลีกเลี่ยงการตีตรา และลงโทษเด็ก ๗) ฝึกฝนสม่ำเสมอ ร่วมในกิจกรรมประจำวัน

เมื่อวันที่ ๑๓ - ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๔

เสนอโดย อ.วราภรณ์ แก้วอินทร์ ภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์